

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania A. P. i Ż. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Koszalinie
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 23 czerwca 2023 r., sygn. akt III AUa 562/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżących na rzecz organu rentowego kwoty
po 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, wyrokiem z dnia 23 czerwca 2023 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 8 lipca 2022 r., oddalając odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Koszalinie z dnia 28 lutego 2022 r.

Ze sprawy wynika, że w 2021 r. odwołująca się, prowadząc własną działalność gospodarczą, dokonała zgłoszenia swojego męża do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako osobę wykonującą umowy zlecenia we wskazanych

okresach. Organ rentowy stwierdził, że A. P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca umowę zlecenia u płatnika składek Ż. P., podlega zaś obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą (od 3 marca 2021 r. do 30 stycznia 2022 r.). Jednocześnie organ rentowy ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz wypadkowe dla A. P. z tytułu współpracy z osobą prowadzącą działalność gospodarczą Ż. P.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgromadzony w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy, jak również poczynione ustalenia faktyczne - uzupełnione dodatkowo przez Sąd Apelacyjny - niewątpliwie wskazują, że działalność odwołującego się w spornym okresie należało uznać za działalność podejmowaną przez niego w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jego małżonkę, w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497, dalej także jako ustawa systemowa). Brak było bowiem jakichkolwiek wątpliwości, że odwołujący się, w spornym okresie, wykonywał czynności, które składały się na istotę działalności gospodarczej prowadzonej przez jego małżonkę.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołujących się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawa materialnego, to jest art. 8 ust. 2, 2a oraz 11 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 5, art. 18 ust. 8 i 9 oraz art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wywołującej rozbieżności w orzecznictwie sądów w kwestii: czy w świetle przepisu art. 8 ust. 2, 2a i 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uprawnione jest uznanie osoby fizycznej za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, powodującą po jej stronie powstanie obowiązku podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu, gdzie podstawę wymiaru składek stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, pomimo zawarcia przez strony umowy zlecenia wykonywanej w reżimie przepisów ustawy Kodeks cywilny, gdy osoba ta względem osoby

prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą jest osobą najbliższą, wskazaną w art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym, przynoszącą stały, określony i istotny dochód, a brak jest wskazań, aby pomoc i praca niesiona przez tę osobę fizyczną w relacjach z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą wykazywała jednocześnie cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, tj. podlegania osoby współpracującej podporządkowaniu oraz kierownictwu osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od odwołujących na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej merytorycznego rozpoznania. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazują na podstawy wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ich zdaniem, dotychczasowe wypowiedzi Sądu Najwyższego nie rozwiązują problemu wykładni wskazanych przepisów.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego stanowiska. Ponadto wątpliwości interpretacyjne nie mogą sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów. Ponadto dostrzeżone wątpliwości (rozbieżności) należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła, co więcej niezbędne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu. Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Powołanie się na

omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. W końcu potrzeba wykładni przepisów nie występuje, jeżeli przepisy te były przedmiotem kolejnych wypowiedzi interpretacyjnych Sądu Najwyższego zawartych w judykatach wydanych nawet po sporządzeniu skargi kasacyjnej.

Kluczowa dla rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę kasacyjną, jest prawidłowa wykładnia art. 8 ust. 11 ustawy systemowej. Problem, jak rozumieć użyte w art. 8 ust. 11 ustawy systemowej pojęcie „współpraca przy prowadzeniu działalności”, był jednak wielokrotnie rozstrzygany zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze, co powoduje, że wykładnia tego pojęcia ma ugruntowany charakter. Zgodnie z tą wykładnią cechami konstytutywnymi wymienionego pojęcia są łącznie następujące przesłanki: (-) istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań osoby współpracującej, które nie mogą mieć charakteru wtórnego; (-) bezpośredni związek tych działań z przedmiotem działalności gospodarczej; (-) systematyczność, stabilność i zorganizowanie oraz znaczący czas (długotrwałość) i częstotliwość podejmowanych prac. Przytoczona wykładnia art. 8 ust. 11 ustawy systemowej została ukształtowana i zaakceptowana w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 134/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 170; z dnia 20 maja 2008 r., II UK 286/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 241, OSP 2010 nr 2, poz. 23; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 315/09, LEX nr 604215; z dnia 18 maja 2017 r., I UK 215/16, LEX nr 2329474; z dnia 13 lipca 2017 r., III UK 181/16, LEX nr 2375932). Ocena, czy pomoc świadczona przez małżonka może być uznana za współpracę, wymaga przy tym uprzedniego zbadania stanu faktycznego nie tylko w zakresie charakteru i rodzaju czynności podejmowanych przez członka rodziny, lecz także czasu potrzebnego na ich wykonanie (w skali dnia, tygodnia, miesiąca), ich znaczenia i wartości dla prowadzonej działalności, a także zorganizowania i powiązania z działalnością gospodarczą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., III USK 566/21, LEX nr 3549538).

Innymi słowy, ustalenie, czy w konkretnej sprawie mamy do czynienia ze współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej należy do ustaleń faktycznych.

Jak wynika z lektury pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, Sąd drugiej instancji w pełni respektował zaprezentowaną w dotychczasowym orzecznictwie wykładnię art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, przyjmując ją za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, z którego wynikało, że pomoc odwołującego się miała charakter stały, pełnowymiarowy i bez tej pomocy jego żona nie osiągnęłaby uzyskiwanych obrotów. Tym samym ustalono, że działalność odwołującego się w spornym okresie stanowiła działalność podejmowaną w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jego małżonkę, ponieważ wykonywane przez niego czynności spełniały kryteria niezbędne do ustalenia faktu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono z mocy art. 98 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]